ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 23. apríla 2009 *

Vo veci C-509/07,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Tribunale di Bergamo (Taliansko) zo 4. októbra 2007 a doručený Súdnemu dvoru 21. novembra 2007, ktorý súvisí s konaním:

Luigi Scarpelli

proti

NEOS Banca SpA,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory P. Jann (spravodajca), sudcovia M. Ilešič, A. Tizzano, A. Borg Barthet a E. Levits,

* Jazyk konania: taliančina.

generálny advokát: J. Mazák,
tajomník: R. Şereş, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 11. decembra 2008,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— pán Scarpelli, v zastúpení: F. Maffettini a G. Pozzi, avvocati,

— NEOS Banca SpA, v zastúpení: S. Beccari, avvocato,

— talianska vláda, v zastúpení: R. Adam, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci W. Ferrante, avvocato dello Stato,

— nemecká vláda, v zastúpení: M. Lumma a J. Kemper, splnomocnení zástupcovia,

— maďarská vláda, v zastúpení: J. Fazekas, R. Somssich a K. Borvölgyi, splnomocnené zástupkyne,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: L. Pignataro-Nolin a W. Wils, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 11 ods. 2 smernice Rady 87/102/EHS z 22. decembra 1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru (Ú. v. ES L 42, s. 48; Mim. vyd. 15/001, s. 326).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu, ktorého účastníkmi sú pán Scarpelli a spoločnosť NEOS Banca SpA (ďalej len „NEOS Banca“) v súvislosti s plnením úverovej zmluvy na kúpu motorového vozidla, ktoré nebolo dodané.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 Dvadsiate prvé odôvodnenie smernice č. 87/102 stanovuje:

„keďže spotrebiteľ, ktorý kontrahoval tovar alebo služby, aby ich mohol získať na úver, by mal mať, prinajmenšom za doleuvedených okolností, svoje práva voči poskytovateľovi úveru, ktoré by boli nad rámec bežných kontraktačných práv voči nemu a dodávateľom tovaru a služieb; keďže horeuvedené okolnosti sú také, za ktorých poskytovateľ úveru a dodávateľ tovaru a služieb majú vopred uzatvorenú dohodu, na základe ktorej je úver výlučne k dispozícii zo strany poskytovateľa úveru smerom ku zákazníkom tohto dodávateľa s cieľom dať na základe uvedeného spotrebiteľovi možnosť získať tovar a služby“.

4 V dvadsiatom piatom odôvodnení tejto smernice sa uvádza:

„keďže vzhľadom k určitému stupňu aproximácie právnych predpisov, nariadení a administratívnych ustanovení členských štátov, ktoré táto smernica ustanovuje a ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru a určitej úrovne ochrany spotrebiteľa, nemalo by sa členským štátom brániť ponechať si alebo prijať prísnejšie opatrenia k ochrane spotrebiteľa v súvislosti s ich záväzkami, ktoré vyplývajú zo zmluvy“.

5 Článok 11 ods. 1 a 2 uvedenej smernice stanovujú:

„1. Členské štáty zabezpečia, že existencia úverovej zmluvy žiadnym spôsobom neovplyvní práva spotrebiteľa proti dodávateľovi tovaru a služieb obchodovaných v zmysle tejto zmluvy v prípadoch, kde tovar a služby nie sú dodané alebo sú iným spôsobom v nezhode s kontraktom na dodávku.

2. Kde:

a) s cieľom nakúpiť tovar alebo získať služby spotrebiteľ vstúpi do úverovej zmluvy s inou osobou, než je ich dodávateľ

a

b) poskytovateľ úveru a dodávateľ tovaru alebo služieb majú vopred existujúcu zmluvu, na základe ktorej je úver uvoľnený zo strany poskytovateľa úveru výlučne spotrebiteľovi tohto dodávateľa pre získanie tovaru a služieb od tohto dodávateľa

a

c) spotrebiteľ s ohľadom na písm. a) získa svoj úver v zhode s touto vopred existujúcou zmluvou

a

d) tovar a služby pokryté úverovou zmluvou nie sú dodané alebo sú dodané iba čiastočne, či nie sú v zhode s kontraktom na ich dodávku

a

e) spotrebiteľ vykonal nápravné opatrenia voči dodávateľovi, ale nebol zaplatený [nedosiahol uspokojenie svojich práv — *neoficiálny preklad*], na čo bol oprávnený,

spotrebiteľ má právo vykonať nápravné opatrenia voči poskytovateľovi úveru. Členské štáty stanovia do akej miery a za akých podmienok sú tieto nápravné opatrenia uplatniteľné.“

Vnútroštátna právna úprava

6 V článku 42 legislatívneho dekrétu č. 206 zo 6. septembra 2005 (riadna príloha GURI č. 235, z 8. októbra 2005) sa uvádza:

„V prípade neplnenia zmluvy zo strany dodávateľa tovaru alebo poskytovateľa služieb má spotrebiteľ, ktorý po výzve nedosiahol uspokojenie svojich práv, právo podať žalobu proti poskytovateľovi úveru v rozsahu schváleného úveru, ak zmluva poskytovateľovi priznáva výlučné právo poskytovania úverov zákazníkom tohto dodávateľa. Zodpovednosť sa takisto vzťahuje na tretie osoby, na ktoré poskytovateľ úverov previedol práva vyplývajúce zo zmluvy o poskytnutí úveru."

7 Vnútroštátny súd však spresňuje, že práva, ktorých sa spotrebiteľ dožaduje, podľa talianskej judikatúry nezávisia od uzatvorenia alebo neuzatvorenia výlučnej zmluvy medzi poskytovateľom a dodávateľom.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

8 Pán Scarpelli, kupujúci, sa 20. júna 2003 obrátil na predajcu, spoločnosť Autobrembate, ktorej majiteľom je pán Brioli Duilio, s cieľom zakúpenia motorového vozidla značky Audi A4 1900 TD, a spolu s kúpnou zmluvou na toto vozidlo podpísal formulár, ktorý mu poskytol predajca, určený na podanie žiadosti o poskytnutie úveru od spoločnosti Finemiro SpA, ktorej práva boli prevedené na spoločnosť NEOS Banca, poskytovateľa úveru.

9 Pán Scarpelli zaplatil šekmi vystavenými na meno Brioli Duilio sumu 10 000 eur. Zároveň mu bol poskytnutý úver vo výške 19 130 eur, ktoré boli pripočítané k už zaplatenej sume 10 000 eur. Pán Scarpelli začal uvedenej finančnej inštitúcii splácať poskytnutý úver mesačnými splátkami vo výške 402 eur.

10 Po zaplatení 24 mesačných splátok vo výške 9 648 eur a poplatku vo výške 130 eur pán Scarpelli prerušil platenie mesačných splátok z dôvodu, že vozidlo mu stále nebolo dodané.

11 Spoločnosť Finemiro SpA doručila pánovi Scarpellimu platobný rozkaz na zaplatenie zvyšnej sumy 15 678,38 eura navýšenej o úroky.

12 Následne na to bol na majetok spoločnosti Autobrembate vyhlásený konkurz a vozidlo, ktoré pán Scarpelli nadobudol, mu nikdy nebolo dodané.

13 Pán Scarpelli podal proti platobnému rozkazu odpor tvrdiac, že nie je povinný zaplatiť dlžné mesačné splátky. Okrem toho od spoločnosti NEOS Banca požadoval vrátenie sumy 9 778 eur, ktorú zaplatil prostredníctvom mesačných splátok, navýšenej o zákonné úroky a menovú infláciu.

14 Spoločnosť NEOS Banca podala proti návrhu pána Scarpelliho vyjadrenie založené na článku 11 smernice č. 87/102, ktorý stanovuje výluku zodpovednosti poskytovateľa úroku v prípadoch, keď neexistuje výlučný vzťah medzi poskytovateľom a dodávateľom.

15 Spoločnosť NEOS Banca sa v tejto súvislosti odvoláva na ustanovenia vnútroštátneho práva a práva Spoločenstva, najmä na článok 42 legislatívneho dekrétu č. 206 zo 6. septembra 2005, pričom tvrdí, že v prípade poskytovania úverov v nevýhradnom režime je právo spotrebiteľa podať žalobu proti poskytovateľovi úveru vylúčené, pretože táto možnosť existuje len v prípade poskytovania úveru vo výhradnom režime.

16 Je nesporné, že medzi spoločnosťou NEOS Banca a spoločnosťou Autobrembate neexistuje žiaden výlučný vzťah.

17 Vzhľadom na obsah dvadsiateho prvého odôvodnenia smernice 87/102 sa Tribunale di Bergamo nazdáva, že nie je zrejmé, či výlučný vzťah je nevyhnutnou podmienkou na priznanie väčšieho rozsahu práv v prospech spotrebiteľa.

18 Za týchto okolností Tribunale di Bergamo rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa článok 11 ods. 2 smernice č. 87/102 vykladať v tom zmysle, že dohoda medzi dodávateľom a poskytovateľom úveru, na základe ktorej poskytovateľ poskytuje úver výlučne zákazníkom tohto dodávateľa, je nevyhnutnou podmienkou pre právo

spotrebiteľa na vykonanie nápravných prostriedkov voči poskytovateľovi úveru — v prípade neplnenia zo strany dodávateľa — aj keď toto spotrebiteľom uplatňované právo pozostáva: a) iba z práva na zrušenie úverovej zmluvy, alebo b) z práva na zrušenie zmluvy a následného vrátenia súm zaplatených poskytovateľovi úveru?“

O prejudiciálnej otázke

19 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta na nevyhnutnosť existencie ustanovenia o výlučnom vzťahu medzi poskytovateľom úveru a dodávateľom na to, aby spotrebiteľ mohol podať žalobu proti poskytovateľovi úveru v prípade neplnenia si záväzkov zo strany predajcu. Konkrétne sa Tribunale di Bergamo pýta, či je takáto podmienka nevyhnutná v prípade žaloby o zrušenie úverovej zmluvy a v prípade žaloby o vrátenie súm, ktoré spotrebiteľ zaplatil poskytovateľovi úveru.

20 Pokiaľ ide o ciele smernice 87/102, z jej odôvodnení vyplýva, že táto smernica bola prijatá na účely dosiahnutia dvoch cieľov, ktorými sú vytvorenie spoločného trhu v oblasti spotrebiteľských úverov (tretie až piate odôvodnenie) na jednej strane a ochrana spotrebiteľov, ktorí tieto úverové zmluvy uzatvárajú, na strane druhej (šieste, siedme a deviate odôvodnenie) (rozsudky z 23. marca 2000, Berliner Kindl Brauerei, C-208/98, Zb. s. I-1741, bod 20, a zo 4. marca 2004, Cofinoga, C-264/02, Zb. s. I-2157, bod 25).

21 V tejto súvislosti článok 11 uvedenej smernice stanovuje na jednej strane právo spotrebiteľa podať žalobu proti poskytovateľovi úveru v prípade, keď si dodávateľ tovarov alebo služieb neplní svoje záväzky alebo ich neplní riadne, a na druhej strane podmieňuje toto právo sériou podmienok, medzi ktorými sa nachádza existencia výlučného vzťahu medzi poskytovateľom a dodávateľom.

22 Predmetné ustanovenie sa musí vykladať vo svetle dvadsiateho prvého odôvodnenia smernice 87/102, ktoré odkazuje na režim stanovený v článku 11 tejto smernice a výslovne stanovuje, že „spotrebiteľ by mal mať, prinajmenšom za doleuvedených okolností, svoje práva voči poskytovateľovi úveru, ktoré by boli nad rámec bežných kontraktačných práv“ [spotrebiteľ by mal mať, prinajmenšom za doleuvedených okolností, okrem svojich bežných kontraktačných práv aj práva voči poskytovateľovi úveru — *neoficiálny preklad*]. Podľa tohto odôvodnenia „horeuvedené okolnosti sú také, za ktorých poskytovateľ úveru a dodávateľ tovaru a služieb majú vopred uzatvorenú dohodu, na základe ktorej je úver výlučne k dispozícii zo strany poskytovateľa úveru smerom ku zákazníkom tohto dodávateľa s cieľom dať na základe uvedeného spotrebiteľovi možnosť získať tovar a služby“.

23 Z uvedeného vyplýva, že právo podať žalobu stanovené v článku 11 ods. 2 smernice 87/102 predstavuje dodatočnú ochranu, ktorú táto smernica poskytuje spotrebiteľovi voči poskytovateľovi úveru a ktorá dopĺňa právo na nápravné prostriedky, ktoré môže spotrebiteľ vykonať v súlade s vnútroštátnymi ustanoveniami uplatniteľnými na zmluvné vzťahy. Splnenie jednotlivých podmienok stanovených v tomto článku môže byť požadované iba na účely vykonania nápravných prostriedkov podaných na základe tejto dodatočnej ochrany.

24 Treba teda zdôrazniť, že takýto výklad článku 11 smernice 87/102 je v súlade s cieľom harmonizácie vykonanej touto smernicou. Podľa dvadsiateho piateho odôvodnenia by táto smernica nemala členským štátom brániť zachovať si alebo prijať prísnejšie opatrenia na ochranu spotrebiteľov, keďže stanovuje iba minimálny stupeň harmonizácie v oblasti spotrebiteľského úveru. Členské štáty teda môžu prijať právnu úpravu, ktorá bude pre spotrebiteľov výhodnejšia.

25 Vo svetle článku 11 ods. 2 smernice 87/102 Súdny dvor dospel k záveru, že cieľ sledovaný touto smernicou spočíva v zabezpečení dodržania minimálnej úrovne ochrany spotrebiteľov v oblasti spotrebiteľských úverov (rozsudok zo 4. októbra 2007, Rampion a Godard, C-429/05, Zb. s. I-8017, bod 47).

26 Tento výklad je takisto potvrdený článkom 14 ods. 1 uvedenej smernice, ktorý členským štátom stanovuje povinnosť zabezpečiť, aby úverové zmluvy nezrušili v neprospech spotrebiteľa ustanovenia vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými sa vykonáva táto smernica (pozri v tomto zmysle rozsudok Rampion a Godard, už citovaný, bod 48).

27 Okrem toho spotrebiteľ nemá žiaden vplyv na vzťah medzi dodávateľom a poskytovateľom úveru, čo má za následok, že spotrebiteľ musí prijať také zmluvné podmienky, na akých sa títo dvaja podnikatelia dohodli.

28 Poskytovatelia úverov často predkladajú spotrebiteľom predtlačené formuláre na uzatvorenie úverovej zmluvy. Spotrebiteľ, čiže najslabšia zmluvná strana, nemá teda za normálnych okolností možnosť vykonať zmeny v texte zmluvy.

29 Podmienenie výkonu práva spotrebiteľa podať žalobu proti poskytovateľovi úveru existenciou ustanovenia o výlučnom vzťahu medzi uvedeným poskytovateľom a dodávateľom by teda bolo v rozpore s cieľom smernice 87/102, ktorým je v prvom rade ochrana spotrebiteľa ako najslabšej zmluvnej strany.

30 Z uvedených úvah vyplýva, že v situácii, aká bola opísaná vnútroštátnym súdom v jeho návrhu na začatie prejudiciálneho konania, kde vnútroštátna právna úprava uplatniteľná na zmluvné vzťahy umožňuje spotrebiteľovi podať žalobu proti poskytovateľovi úveru s cieľom dosiahnuť zrušenie úverovej zmluvy a vrátenie už zaplatených súm, smernica 87/102 nevyžaduje, aby boli tieto návrhy podmienené predmetným výlučným vzťahom. Naopak splnenie tejto podmienky môže byť požadované na účely uplatnenia iných práv, ktoré nie sú stanovené vo vnútroštátnej

právnej úprave zmluvných vzťahov, akým je právo na náhradu ujmy spôsobenej z dôvodu neplnenia si záväzkov zo strany dodávateľa, týkajúceho sa predmetných tovarov alebo služieb.

31 Na položenú otázku teda treba odpovedať, že článok 11 ods. 2 smernice 87/102 sa musí vykladať v tom zmysle, že v situácii, akou je situácia v spore vo veci samej, nie je existencia dohody medzi poskytovateľom úveru a dodávateľom, na základe ktorej poskytovateľ poskytuje úver výlučne zákazníkom tohto dodávateľa, nevyhnutnou právnou podmienkou na to, aby títo klienti mohli podať proti uvedenému poskytovateľovi žalobu v prípade, že si uvedený dodávateľ neplní povinnosti, s cieľom dosiahnuť zrušenie úverovej zmluvy a následné vrátenie súm, ktoré už boli finančnej inštitúcii zaplatené.

O trovách

32 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Článok 11 ods. 2 smernice Rady 87/102/EHS z 22. decembra 1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru, sa má vykladať v tom zmysle, že v situácii, akou je situácia v spore vo veci samej, nie je existencia dohody medzi poskytovateľom

úveru a dodávateľom, na základe ktorej poskytovateľ poskytuje úver výlučne zákazníkom tohto dodávateľa, nevyhnutnou právnou podmienkou na to, aby títo klienti mohli podať proti uvedenému poskytovateľovi žalobu v prípade, že si uvedený dodávateľ neplní povinnosti, s cieľom dosiahnuť zrušenie úverovej zmluvy a následné vrátenie súm, ktoré už boli finančnej inštitúcii zaplatené.

Podpisy